

Микола ШИТЮК
(м. Миколаїв)

АСОЦІАЦІЯ ДОСЛІДНИКІВ ГОЛОДОМОРІВ МИКОЛАЇВЩИНИ

Миколаївська асоціація дослідників голодоморів діє з листопада 1993 року. З дня заснування і до сьогодні її очолює доктор історичних наук, професор Шитюк Микола Миколайович. До складу Миколаївської асоціації входять відомі вчені-історики: Шитюк М.М., Шкварець В.П., Соболев П.І., Акунін О.О., Погорелов А.А., Горбунов Є.Г., Горбунов К.Є., Бахтін А.М., краєзнавці Кіщак І.Т., Зайцев Ю.О. та інші.

В 1997 році в Київському видавництві «Геліон» вийшла перша книга голови асоціації дослідників голодоморів в Миколаївській області д.і.н., професора Шитюка М.М. під назвою «Голодомори ХХ століття»¹, де на конкретному історичному матеріалі з раніше закритих фондів архівів розкриваються причини, жахи голодоморів, що пройшли на території однієї з областей півдня України – Миколаївщини в 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 роках. Показано, що в результаті злочинної діяльності тогочасного режиму загинули сотні невинних жертв українського та інших народів, що проживали на території області.

До 50-х роковин трагедії голоду 1946-1947 років в 1997 році вийшов науковий збірник «Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини» (Матеріали і документи)², спільно виданий Миколаївською філією національного університету «Києво-Могилянська академія», Миколаївським обласним інститутом удосконалення вчителів та Державним архівом Миколаївської області.

Автори, використовуючи матеріали архівів, свідчення очевидців розповіли про причини і наслідки однієї з трагічних сторінок історії Миколаївщини – голоду 1946-1947 років.

З розлогою статтею «Голод 1946-1947 років – трагічна сторінка в історії Миколаївщини» виступив історик Шитюк М.М.

З цікавими науковими статтями виступили: к.і.н., доц. Рагулін В.Я., Соболев П.І., про розвиток сільського господарства в цей період виступили к.с.н. Кіщак І.Т., Давиденко В.М. Вперше до наукового обігу введено значну частину архівних матеріалів. Члени Миколаївської асоціації дослідників Шитюк М.М., Соболев П.І. взяли участь в міжнародній науковій конференції, що відбулася 27 травня 1997 року в Києві «Голод 1946-1947 років в Україні: причини і наслідки»³, де виступили з статтями П.І. Соболев, «Їх таврували і засуджували як державних злочинців» (с. 69-77), М.М. Шитюк «Голод 1946-1947 років – трагічна сторінка в історії Миколаївщини» (с.112-120).

На міжнародній конференції, що відбулася в Києві 28 листопада 1997 року – до 65-річчя народної трагедії голодомору 1932-1933 років⁴ Миколаївські дослідники Шитюк М.М. виступив з доповіддю «Голод 1932-1933 років на території Миколаївщини» (с. 278-298), Соболев П.І. з доповіддю «Шкільництво Миколаївщини у голоді 1932-1933 років» (с. 364-385).

В 2000 році Миколаївський навчально-науковий центр Одеського державного

університету імені І.І. Мечникова та Державний архів Миколаївської області видали книгу документів і матеріалів⁵. В ній з науковими статтями виступили д.і.н. професори Шитюк М.М., Шкварець В.П. «Колективізація і голод на Миколаївщині: походження і наслідки» (с. 7-39). Вперше на сторінках книги вміщено свідчення очевидців, до наукового обігу введено значний масив архівних документів. До 65-річчя Миколаївської області за ініціативою голови облдержадміністрації О.М. Гаркуші була видана солідна праця обсягом 710 сторінок⁶, в якій 59 сторінок з теми голодоморів, що спіткали Миколаївщину в першій половині ХХ ст.

Взяли участь миколаївські науковці Соболев П.І., Шитюк М.М. у всеукраїнській науковій конференції, що відбулася 15 листопада 2002 року в Міжрегіональній академії управління персоналом на тему: «Голодомор 1932-1933 років як величезна трагедія українського народу», де виступили зі статтями «Голодомор 1932-1933 років: особливості соціальних патологій» та «Голод-геноцид 1932-1933 років на території Миколаївщини».

До 70-літнього трагічного ювілею голодомору 1932-1933 років під егідою облдержадміністрації відразу вийшли дві наукові праці. В першій праці «Голод-геноцид 1932-1933 років на території Миколаївщини: погляди істориків, очевидців, архівні матеріали»⁷ з солідними науковими доробками виступили миколаївські історики, члени асоціації дослідників голодоморів на Миколаївщині. Серед них д.і.н., професор Шкварець В.П. підготував статтю «Голод-геноцид 1932-1933 років в Україні та на Миколаївщині: історіографічний аналіз», д.і.н. професор Шитюк М.М. «Насильницька колективізація сільського господарства як одна з головних причин голоду 1932-1933 років», к.і.н. Горбуров Є.Г. «Голоди 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 років на території Миколаївщини: схожість і відмінність», к.т.н. Кіщак І.Т. «Сільське господарство Миколаївського регіону в 1932-1933 роках», к.і.н. Соболев П.І. «Освіта і наука Миколаївщини в голодні 1931-1934 роки», к.і.н. Серединський О.В. «Документи державного архіву Миколаївської області про голодомор 1932-1933 років», Юрчик О. «Незламне селище Піски Баштанського району за спогадами очевидців у голодні 1932-1933 роки».

В книзі вміщено значну кількість архівних матеріалів. Один з розділів книги – це свідчення очевидців справжнього лиха.

В іншій монографії⁸, підготовленою Миколаївською обласною держадміністрацією та редакційною колегією обласної книги науково-документальної серії видання «Реабілітовані історією» вперше на більш ніж 100 сторінках даються відомості на громадян, що зазнали політичних репресій в період голоду 1932-1933 років, даються фотознімки репресованих осіб, вводиться до наукового обігу новий масив документів, зокрема з відомчих архівів Миколаївщини: Служби безпеки України та архіву внутрішніх справ.

В 2003 році Київське видавництво «Україна» випустило книгу «Смертю смерть подолали». Голодомор в Україні 1932-1933, де один з розділів «Південь у лабетах голодомору» написав голова Миколаївської асоціації дослідників голодоморів М.М. Шитюк.

Члени Миколаївської організації дослідників голодоморів прийняли участь у

Всеукраїнській науковій конференції: «Голод 1932-1933 в Україні: уроки історії», що відбулася в Національному університеті «Львівська політехніка». З цікавими науковими розвідками виступили д.і.н. професор Шитюк М.М., д.і.н. професор Шкварець В.П., к.і.н. Бахтін А.М.

В 2006 році під науковим керівництвом М.М. Шитюка в Національному університеті «Кієво-Могилянська академія» захистив кандидатську дисертацію на тему: «Колективізація сільського господарства і голод на території півдня України (1929-1933 років)» на здобуття вченого ступеня кандидат історичних наук миколаївський дослідник директор інституту історії і права Бахтін А.М., науковим керівником якого є Шитюк М.М.

В подальшому дослідниками М.М. Шитюком та А.М. Бахтіним видана солідна монографія обсягом 514 с.⁹, де розкривається один з трагічних періодів в історії Південної України ХХ століття: проведення насильницької колективізації та витвореного на основі неї голоду–геноциду 1932-1933 років.

В 2006 році молодий миколаївський дослідник К.Є. Горбуров видав монографію про повоєнний голод 1946-1947 років на території Півдня УРСР¹⁰.

Монографія стала першим узагальненим дослідженням з проблеми голоду у південному районі УРСР. На основі переважно архівних джерел автор дослідив причини, трагічну ходу, економічні, національні та демографічні наслідки голоду. До наукового обігу введено новий масив документів, що упродовж десятиліть не використовувалися дослідниками.

А в 2007 році в Запорізькому національному університеті захищена кандидатська дисертація К.Є. Горбуровим «Голод 1946-1947 років на території Півдня УРСР».

В цьому ж році Миколаївські дослідники М.Шитюк і К. Горбуров видали монографію, де на конкретному історичному матеріалі, з раніше закритих фондів державних та відомчих архівів, розкрили причини, трагічну ходу, економічні та демографічні наслідки голодоморів ХХ ст. на території Миколаївщини. Показали, як в результаті злочинної діяльності тогочасного партійно-радянського керівництва загинули тисячі невинних жертв українського та інших народів, що проживали на території області¹¹.

З нагоди 70-літнього ювілею області вийшла книга «Миколаївщина в новітній історії», де подано цікавий матеріал про голодні 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 роки, наданий асоціацією дослідників голодоморів Миколаївщини.

Регулярно статті членів Миколаївської асоціації дослідників голодоморів друкують обласні газети «Рідне Прибужжя», «Южная правда», «Вечерний Николаев», «Український Південь», які розкривають все нові і нові сторінки жахливої української історії першої половини ХХ ст.

Активісти організації взяли участь у ряді «круглих столів», що проходили на Миколаївському телебаченні і радіо.

На Миколаївщині до 65- та 70- річчя трагедії голоду 1932-1933 років в обласному інституті удосконалення вчителів та в Палаці творчості учнів пройшли науково-практичні конференції, де з доповідями виступили миколаївські історики, краєзнавці.

Нині члени Миколаївської асоціації дослідників голодоморів ХХ століття

працюють над 3-томним виданням, що розповість про три голодні лихоліття, дасть списки жителів Миколаївщини – жертв голодоморів, репресованих осіб під час голодоморів, уведуть в науковий обіг великий масив нових архівних документів.

¹ Микола Шитюк. Голодомори ХХ століття. – К: – Геліон, 1997. – 61 с.

² Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини (до 50-річчя трагедії). Матеріали і документи. – Миколаїв: 1997 – 198 с.

³ Голод 1946-1947 років на території Миколаївщини в Україні: причини і наслідки. – Київ – Нью-Йорк – 1998. – 207 с.

⁴ Голод-геноцид 1933 року в Україні: історико-політологічний аналіз соціально-демографічних та морально-психологічних наслідків. – Київ – Нью-Йорк – 2000 – 535 с.

⁵ Миколаївщина: колективізація сільського господарства і голод (1929-1933). – Миколаїв: – 2000. – 214 с.

⁶ Миколаївщина: літопис історичних подій. –Херсон: – 2002 – 710 с.

⁷ Голод-геноцид 1932-1933 на території Миколаївщини: погляди істориків, очевидців, архівні матеріали (до 70-річчя трагедії) – Миколаїв: –2003 – 204 с.

⁸ Трагедія століття: голодомор 1932-1933 років на Миколаївщині – М.: 2003. – 472 с.

⁹ Шитюк Микола, Бахтін Анатолій. Південна Україна: колективізація і голод (1929-1933). – Миколаїв: 514 с.

¹⁰ Горбуров К.С. Голод 1946-1947 років на території Півдня УРСР. – Миколаїв: 2006 – 280 с.

¹¹ Шитюк Микола, Горбуров Кирило. Миколаївщина в голодних 1921-1923, 1932-1933, 1946-1947 роках. – Миколаїв: 2007 – 155 с.